

Przemysław Maliszewski

Park zabytkowy ośrodkiem turystyki i wypoczynku

Ochrona Zabytków 21/4 (83), 50-51

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piątej sesji przewodniczył prof. dr Czesław Pustelnik, dyrektor do spraw naukowych Instytutu Celulozowo-Papierniczego w Łodzi. Wygłoszono następujące referaty: mgr inż. Maryna Husarska (CLKA) — *Właściwe warunki przechowywania książek i archiwaliów*, mgr inż. Elżbieta Hochauz, (ICP) — *Postęp w technologii wytwarzania papierów białych a ich trwałość*, konserwator Ladislaw Skrivanek (Pracownia konserwatorska Biblioteki Narodowej Klementinum w Pradze) — *Przyczynki do problemów związanych z konserwacją papieru*. Podsumowania konferencji dokonał prof. Bohdan Marconi.

Ożywiona dyskusja (30 uczestników) towarzysząca referatom była wyrazem żywego zainteresowania ogółu zebranych. Wyraźnie zarysowały się dwa nurty dyskusji. Pierwszym była wymiana poglądów specjalistów bezpośrednio związanych z konserwacją, przy czym wyraźnie wystąpił podział między konserwatorami opierającymi swą działalność na metodach tradycyjnych (przy korzystaniu z dorobku współczesnej chemii i mikrobiologii) i między chemikami. Drugi nurt reprezentowały głosy bibliotekarzy, archiwistów, którzy niezależnie od mniej lub bardziej skutecznych metod konserwacji i profilaktyki, w codziennej swej praktyce stykają się z nieodwołalnym zjawiskiem niszczenia zbiorów w trakcie ich udostępniania i przechowywania. Nic też dziwnego, że powtarzający się apel o szerszej niż dotychczas zakrojone prace konserwatorskie i połączenie wysiłków wszystkich specjalistów w zakresie konserwacji papieru i pergaminu, był silnym akcentem wielu wypowiedzi.

Konferencja dokonała przeglądu stanu zachowania i warunków przechowywania krajowych zasobów bibliotek i archiwów, przedstawiła dorobek konserwatorski i umożliwiła wymianę doświadczeń. Kolejnym jej osiągnięciem było nawiązanie bliższego niż dotychczas kontaktu między placówkami konserwatorskimi a instytucjami badawczo-naukowymi. Wysłunięciu licznych wniosków i postulatów w zakresie profilaktyki oraz konserwacji papieru i pergaminu należy również do dorobku konferencji. Ważny wreszcie był jej aspekt szkoleniowy.

Materiały konferencyjne, na które złożą się pełne teksty wygłoszonych referatów i komunikatów, obszernie streszczenie dyskusji, podsumowanie merytoryczne publikowanych materiałów (wraz z angielskim streszczeniem) ukażą się w kolejnym (prawdopodobnie XXIII) tomie Biblioteki Muzealnictwa i Ochrony Zabytków przygotowanym przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków.

Lech Krzyżanowski

PARK ZABYTKOWY OŚRODKIEM TURYSTYKI I WYPOCZYNKU

W dniach od 22 do 23 października 1968 roku odbyła się w Pszczynie konferencja zorganizowana przez Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach oraz Społeczny Komitet odbudowy parku w Pszczynie, której tematem były problemy zagospodarowania i ochrony parków zabytkowych. Na konferencję złożyły się: referaty, dyskusja, objazd wybranych obiektów parkowych. Referaty: Mgr Mieczysław Ptaśnik (Dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków) — *Park zabytkowy ośrodkiem wypoczynku**. Olaf Rogalewski (Dyrektor Departamentu Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT) — *Parki ośrodkami turystyki**. Inż. Stanisław Miłoszewski (Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków) — *Aktualny stan parków zabytkowych i potrzeby ich zagospodarowania**. Mgr Adam Kudła (Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach) — *Stan parków zabytkowych w województwie katowickim i zagadnienie ich adaptacji na ośrodki wypoczynku dla świata pracy**. Prof. dr Józef Kochman (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego) — *Metody ochrony starodrzewia przed chorobami i szkodnikami**. Mgr Franciszek Smółka (Przewodniczący Społecznego Komitetu odbudowy parku w Pszczynie) — *Problemy odbudowy zabytkowego parku w Pszczynie na przykładzie realizacji*. Dyskusja: w dyskusji poruszono szereg zagadnień istotnych dla ochrony parków zabytkowych. Były one rozszerzeniem tematów poruszanych w referatach. I tak, m.in. zwrócono uwagę na konieczność zacieśnienia współpracy między Resortami Kultury i Sztuki, Rol-

nictwa i Leśnictwa, postulując utworzenie Komisji Międzyresortowej do spraw parków zabytkowych. Uznano za konieczne uregulowanie spraw ochrony prawnej tych zabytków, a także zwiększenie na ich ochronę nakładów finansowych. Wielokrotnie podkreślono konieczność przeprowadzenia szybkiej inwentaryzacji ogrodów i parków zabytkowych, co jest podstawowym warunkiem do ich dalszego, właściwego zagospodarowania, zróżnicowanego w zależności od stanu zachowania, różnorodnej ich wartości i obszaru; zwrócono także uwagę na konieczność szybkiego zagospodarowania turystycznego (także na bazy campingowe) parków, do czego zmusza rozwój turystyki, która wzrośnie w najbliższym czasie gwałtownie z racji zwiększającej się ilości dni wolnych od pracy i postępującego rozwoju motoryzacji.

Podsumowanie: w podsumowaniu obrad dokonanych przez dyrektora Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków, mgr. Mieczysława Ptaśnika zostały sformułowane najważniejsze wnioski i postulaty wynikające z przebiegu obrad: konieczność znalezienia takich sposobów zagospodarowania parków zabytkowych, które byłyby zadowalające i dla konserwatorów i dla szerokiego rzesz użytkowników — problem ten może być rozwinięty jedynie przy zainteresowaniu nim szerokiego grona specjalistów z różnych dziedzin, co determinuje powołanie Komisji Międzyresortowej. Wiąże się to także z koniecznością uzupełnienia przepisów prawnych. Następnie dyrektor Ptaśnik zaproponował spotkanie robocze konserwatorów zabytków i przyrody oraz zapowiedział wzmoczenie w roku przyszłym działalności na rzecz zagospodarowania parków zabytkowych i ogłoszenie roku 1969 „Rokiem parków zabytkowych”.

Objazd: Uczestnicy Konferencji wzięli udział w objeździe po wybranych parkach zabytkowych województwa katowickiego (Grodziec, Jaworze, Pawłowice, Świerklaniec, Koszęcin) w trakcie którego, na przykładach obiektów w różnym stopniu uporządkowanych i zagospodarowanych omówili problemy ochrony i zagospodarowania tego typu zabytków.

Przemysław Maliszewski

* Referaty opatrzone gwiazdkami będą opublikowane w następnym numerze „Ochrony Zabytków”.

Z PRAC INSTYTUTU SZTUKI PAN NAD DOKUMENTACJĄ DREWNIANEJ ARCHITEKTURY SAKRALNEJ W POLSCE (I)

Liczba zachowanych obiektów architektury drewnianej i budownictwa, tak świeżych jak i sakralnych, ulega z każdym rokiem gwałtownemu zmniejszaniu. Sytuacja taka, będąca wynikiem różnorodnych przyczyn, będzie trwała nieuchronnie nadal i może być jedynie w jakimś stopniu ograniczona, ale nie powstrzymana. Proces ten jest nieodwracalny, zwłaszcza w zakresie budownictwa mieszkalnego i gospodarczego. Świadomość tego stanu rzeczy istnieje już od dawna, stąd coraz częstsze i liczniejsze — szczególnie po zniszczeniach w czasie ostatniej wojny — głosy poruszające konieczność ratowania i ochrony zabytków drewnianej architektury dla przyszłych pokoleń, jako zagadnienie urastające do problemu narodowego¹.

W chwili obecnej jedynym właściwie realnym rozwiązaniem tego problemu jest ratowanie pojedynczych, najbardziej cennych i interesujących obiektów przez przeno-

¹ Problem ten m. in. poruszają: G. Ciołek, *Zagadnienie ochrony budownictwa ludowego*, „Ochrona Zabytków” V (1952), nr 4 (19), s. 217—228; I. Tłoczek, *Zabytki architektury ludowej*, „Ochrona Zabytków” VIII (1955), nr 2 (29), s. 77—88; tenże, *W sprawie badań nad architekturą ludową*, „Ochrona Zabytków” XI (1958), nr 1—2 (44—45), s. 19—34; J. Z. Lenard, *Zagadnienie ochrony zabytków budownictwa drewnianego*, „Biuletyn Konserwatorski Województwa Warszawskiego” 1958, s. 65—75; W. Kalinowski, *Problemy ochrony i konserwacji budownictwa drewnianego w Polsce*, „Ochrona Zabytków” XVII (1964), nr 3 (66), s. 3—10; *Memoriał w sprawie ochrony budownictwa drewnianego w Polsce. Program organizacji parków etnograficznych*. Warszawa 1966 (powiel.); J. E. Dutkiewicz, *Czy problem narodowy?*, „Ochrona Zabytków” XIX (1966), nr 1 (72), s. 3—6.